

‘Η ΤΡΙΚΥΜΙΑ, ΤΟΥ ΣΑΙΚΣΠΗΡ

(‘Ο λόγος συμπολίτης μας κ. Βασίλειος Θεοφανίδης, μᾶς παραχώρησε εὐγενικᾶ ἓνα κομμάτι ἀπὸ τῆ διάλεξή πού ἔδωσε τις προάλλες στὸ Σύλλογο «Πυθαγόρας» γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Σαίξπηρ «ἡ Τρικυμία.»

Στὸ κομμάτι αὐτό, πού εἶνε πρόλογος τῆς διάλεξής του, ὁμιλητῆς μᾶς παρουσιάζει τὸ Σαίξπηρ σὰν ἐπιρρεασμένον, στὴ συγγραφὴ τῆς «Τρικυμίας», ἀπὸ τις ιδέες τοῦ ἀρχαίου Πλάτωνα καὶ διατείνεται πὼς ἡ γνώση τῆς Πλατωνικῆς μεταφυσικῆς εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὴν κατανόηση τοῦ συμβολικοῦ αὐτοῦ ἀριστουργήματος.

‘Η «Μηνιαία Ἐπιθεώρηση» εἶνε ὑποχρεωμένη στὸν κ. Θεοφανίδη γιὰ τὴν τιμὴ πού τῆς κάνει μὲ τὴ δημοσίευση αὐτῆ καὶ συγχρόνως περήφανη γιὰτὶ κανεὶς ἄλλος ὡς σήμερα δὲ συσχετίσει τις ψηλὲς ἔννοιες τῆς «Τρικυμίας» μὲ τις Πλατωνικὲς θεωρίες.

‘Η ιδέα αὐτῆ ἀνήκει ἀποκλειστικᾶ στὸν κ. Θεοφανίδη καὶ ἐπαναλαμβάνουμε πὼς εἴμαστε περήφανοι γιὰτὶ ἀπὸ τις στῆλες τοῦ περιοδικοῦ

μας διακηρύσσεται ἡ πρωτότυπη αὐτὴ παρατήρηση.)

Κυρίες καὶ Κύριοι,

Δὲ φαν-άζεστε τὴ χαρὰ μου, ὅταν, ἓνα βράδι, κάμποσες μέρες πρὶν, πῆρα καὶ γὼ τὴν ποθούμενη πρόσκληση τοῦ Συλλόγου, γιὰ νὰ κάμω διάλεξη! Δὲν εἶχα διαβάσει καλὰ καλὰ ἀκόμη τὸ χαριτωμένο γράμμα, καὶ ἡ τιμὴ, ἡ τιμὴ ποὺ συνοδεύει πάντα τὶς τέτοιες πρόσκλησεις καὶ ποὺ εἶναι πλασμένη, καθὼς ξέρετε, ἀπ' τὰ ρώματα τὰ πιὸ μεθυστικά τῆς Ἀρχίας, ξεχύνεται ἀμέσως ὑπὸ μέσα, καὶ, σὰν πάχνη χλιαρὴ καὶ γλυκειά, ξεπλώνεται ὀλόγυρά μου καὶ μὲ περιλούζει ἀπὸ τὴν κορφή ὡς τὰ νύχια. Σκέφτηκα κείνη τὴν ὥρα νὰ Σᾶς μιλήσω καὶ πάλε γιὰ τὸν αἰώνιο πόνου μὲ τάνεξάντλητο θέμα του, καὶ ἡ ἰδέα πὼς θὰ καμαρώσω καὶ πάλε μπροστὰ σὲ τόσο διαλεχτὸ κόσμου καὶ θὰ τραγουδήσω τὸ γλυκὸ τραγούδι τῆς ἐπίδειξης, μὲ ἀφιόνισι καὶ μὲ παράλυσι. Παραδόθηκα! Ὁ λουτρὸς τοῦ ἐγωῖσμοῦ μυρωδικός, μεθυστικός, κοιμητικός, εἶτανε πανέτοιμος. Καὶ τεντώθηκα χαρούμενος πάνω στὸ ἀχνισμένο καὶ κατάλευκο μάρμαρο τῆς μεγαλοφροσύνης. . .

Μὰ δὲν πρόφτασα νὰ τὸ καλονοιώσω, καὶ νὰ, φίλοι μου, ξάφνω, ἓνας κρύος ἀέρας, σὰν τὸ ρέμμα ποὺ μπαίνει ἀπροσδόκητα καμμιὰ φορὰ μέσα στὸ λουτρό, ἓνας τέτοιος ἀέρας, βίαιος καὶ τσουχτερός, ὄρμα πάνω στὴν πιὸ γλυκειά μου ἀπόλαψη καὶ μιὰ βουή, ἀμέσως ὕστερα, σὰν κείνη ποὺ ἀκούσανε οἱ Ἀπόστολοι, πιὸ βαριὰ ὁμῶς αὐτὴ καὶ πιὸ συγκεχυμένη, ἀκούεται νὰ βουίζη καὶ νὰντιλαλᾷ μέσα στὸ ἔρημο δωμάτιό μου. . .
Κοκκάλιασα κι' ἀπὸ τὸ κρῦο κι' ἀπὸ τὸ φόβο!

—Ποιὸς εἶναι; ἔ! ποιὸς εἶναι; λέω τρομαγμένος.

Μὰ, καμμιὰ φωνὴ δὲν ἀπαντᾷ! Καὶ σκεφτῆτε πὼς εἶτανε καὶ γύρω μου σκοτάδι, γιὰτὶ κι' ἡ νύχτα εἶχε τῶρα ἄρκετὰ προχωρήσει!

Τί νὰ κάμω; Ἐτρεμα ὄλος!!

—Ποιὸς εἶναι; ἔ! ποιὸς εἶναι; τόλμησα νὰ ξαναφωνάξω.

Μὰ δὲν πρόφτασα, καλὰ καλὰ, νὰ τελειώσω τὴ φράση μου, καὶ ἰδοῦ, ἓνας σωρὸς πύρινες γλώσσες φανερώνονται ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ δωματίου μου, πέρα ἐκεῖ, κατὰ τὴν ἄκρη. . . Ἐφριξα! Γιὰ μιὰ στιγμὴ, νόμισα πὼς τὸ σπίτι ἔπιασε φωτιὰ καὶ πὼς ἡ βουή ἐκείνη εἶτανε ἡ βουή τοῦ πλήθους, ποὺ ἤρθανε ἀπ' ὄξω νὰ μὲ βοηθήσουν—ἔτσι εἶπα μέσα μου. Καὶ κάνω νὰ τρέξω κατὰ ὄξω, γιὰ νὰ γλυτώσω. Μόλις ὁμῶς ἐτοιμάστηκα νὰ ὀρμήσω καὶ οἱ πύρινες ἐκεῖνες γλώσσες γίνονται ἀμέσως ἄλλοι τόσοι φωτοστέφανοι καὶ χιλιάδες καὶ χιλιάδες μορφές, σὰ μορφές, λέσι, σὰν πρόσωπα παρουσιάζονται τῶρα μπροστὰ μου, κουνώντας ἀπειλητικὰ τὰ κεφάλια τους κι' ἐρχάμενες κατὰ πάνω μου.

Ἐκαμα πάλε νὰ φύγω, μιὰ βροντερὴ ὁμῶς τῶρα καὶ ἐπιβλητικὴ φωνὴ

μὲ παραλύει.

—Ποῦ, ποῦ τρέχεις ἀνόητε; Ποῦ θέλεις νὰ πᾶς; Δὲ μᾶς ἀναγνωρίζεις;

Τόλμησα ξανὰ νὰ ρίξω τὰ μάτια μου.

Οἱ μορφές φαίνονται τώρα καθαρώτερα, μιὰ μάλιστα εἶχε προχωρήσει καὶ καταπάνω μου. Τραβήχτηκα!

—Γιατί, γιατί, ρίψασπη φοβᾶσαι; Δὲ μᾶς ἀναγνωρίζεις; Καὶ ρίχνω πάλι τὰ μάτια μου. Μπροστά μου στεκότανε ἕνας γέρος μὲ μακριὰ γένεια καὶ πλατεῖς ὤμους. Φοροῦσε τὸν ἀρχαῖο χιτῶνα. Εἶτανε σοβαρὸς καὶ μεγαλόπρεπος κι' ἕνα μεϊδιάμα, σὰν εἰρωνείας, σὰν οἴκτου, πλάτωνε πάνω στὰ χεῖλη του. Μοῦ φάνηκε, ἀπὸ τὰ γάλατα, σὰν τὸν Πλάτωνα, τὸ θεῖο Πλάτωνα.

—Θεῖε, θεῖε Πλάτων' ρώτησα δειλά.

—'Ακόμη διστάζεις; μοῦ ἀπαντᾷ.

Πῆρα λίγο θάρρος. Θέλησα νὰ πέσω νὰ τὸν προσκυνήσω, νὰ προσκυνήσω τὸ μεγάλο φιλόσοφο, νὰ προσκυνήσω τὸ μεγάλο Ἰδεολόγο, μὰ κείνος μὲ μιὰ χειρονομία μ, ἐμποδίζει καὶ μὲ σταματᾷ:

—'Οχι! ὄχι! μοῦ λέει. Εἶσαι ἀνάξιος καὶ σὺ νὰ λατρεύῃς καὶ νὰ προσκυνᾷς τὸ Πνεῦμα. Ἄνθρωπος ποῦ θέλει νὰ λατρεύῃ τὸ Πνεῦμα, δὲν τολμᾷ ὅμως νὰ μολογήσῃ τὴ δύναμή του καὶ τὰ καλὰ του ἀνάμεσα στοὺς ἀλλόφρονες καὶ τοὺς ἄπιστους, εἶναι κι' αὐτὸς ἀλλόπιστος καὶ ὑλιστής.

Θέλησα νὰ ζητήσω ἐξηγήσεις.

—'Οχι, μοῦ κάνει βροντερώτερα, ὄχι! Τίποτε! Εἶσαι ἀσυγχώρητος ποῦ διάλεξες ἄλλο θέμα! Ἄνόητε! Δὲ βλέπεις ὀλόγυρά σου τὴν προσήλωση τῶν ἀνθρώπων στὰ ὑλικά καὶ στὰ ἐφήμερα; Δὲ βλέπεις ὀλόγυρά σου τὴν περιφρόνηση τῶν ἀνθρώπων στὸ Πνεῦμα καὶ στὴν αἰώνια Ὁμορφιά; Τοῦ κάκου τὸ πνεῦμά μου τριγυρίζει ἀπὸ τὴν πρώτη τώρα διάλεξη, ἀνάμεσά σας νὰκούση λόγια λατρείας κι' ἀφοσίωσης πρὸς τὸ Πνεῦμα! Τίποτε! Μιὰ χοντρή καὶ τιποτένια σκέψη βασιλεύει πῶς ἡ Ὁμορφιά τῶν πραγμάτων καὶ ἡ ποίηση καὶ οἱ Ἰδέες εἶναι παραληρήματα, ποῦ ὀδηγοῦνε τὸν ἄνθρωπο στὴ φτώχεια καὶ στὸ θάνατο. Αὐτὸ φωνάζου, κείνοι ποῦ φεύγουν, αὐτὸ διαλαλοῦν κείνοι ποῦ νυστάζουν αὐτὸ τσαμπουνίζου, κείνοι ποῦ κουνοῦν τὸ κεφάλι τους, γιατί τάχα πέρασε ἡ ὥρα. . .

Θέλησα νὰ διαμαρτυρηθῶ—σᾶς τὸ λέω μ' ὄλη μου τὴ καρδιά—μιὰ βουὴ ὅμως πάλι κι' ὕστερα ἀμέσως γέλοια καὶ σφυρίγματα ἀπ' ὄλο ἐκείνο τὸ φωτόλουστο πλῆθος, πέρα ἐκεῖ, μὲ ἀποστόμωσαν.

—Σοῦ ἄρесе; μοῦ κάνει ὁ φιλόσοφος. Ἡ νομίζεις πῶς τὰ χειροκροτήματα καὶ τὰ συγχαρητήρια σὲ δικαιώνουνε;

Κι' ὁ μεγαλόπρεπος γέρος ξακολούθησε, ἡρεμώτερα τώρα. .

— Ἄφισε, παιδί μου, τίς ἐξηγήσεις σου καὶ τίς διαμαρτυρίες καὶ μάθε πῶς πρὶν ἀπὸ κάθε γνώση καὶ πρὶν ἀπὸ κάθε σοφία, ὁ ἄνθρωπος πού θέλει νὰ ζήσει εὐτυχισμένος, πρέπει νὰ ἀγαπήσῃ τὸ Πνεῦμα, καί, γιὰ νὰ τὸ ἀγαπήσῃ, ἔχει ἀνάγκη πρῶτα πρῶτα, νὰ ἀγαπήσῃ τὴν Ἰδέα, τὴ μάνα τῆς εὐτυχίας καὶ τὴ γεννήτρα τῆς ἀληθινῆς ζωῆς. Δὲν τὸ κατάλαβες ἀκόμη πῶς οἱ ἄνθρωποι γεννιοῦνται αἰχμάλωτοι μέσα σὲ μιὰ σπηλιά, κι' αἰχμάλωτοι μάλιστα, πού ἔχουνε τὴ ράχη τους γυρισμένη κατὰ τὸ ἄνοιγμα; Στὸ βᾶθος τῆς σπηλιάς, πάνω στους ὑγροὺς τοίχους τῆς, βλέπουνε, οἱ καημένοι, νὰ περνοῦνε ἴσκιοι πού κινοῦνται, πού πηγαινοέρχονται, πού πιάνονται καὶ πού χτυπιοῦνται. Καὶ θαρροῦνε πῶς αὐτὴ εἶναι ἡ ζωὴ καὶ τὰ φαινόμενα αὐτῆς. Μπορεῖ βέβαια καὶ κείνοι νὰ ναι ἴσκιοι. Ἔστω! Μὰ πρέπει νὰ μολογήσῃς πῶς πιὸ ξωπίσω ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἴσκιους κι' ἀκόμη πιὸ ξοπίσω ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἴσκιους τῶν ἴσκιων ὑπάρχει ἐπὶ τέλος ἓνας ἥλιος, πού χωρὶς αὐτόνε, οὔτε ἴσκιοι γίνονται, οὔτε ζωὴ καὶ κίνηση ὑπάρχει.

Κι' αὐτὸς ὁ ἥλιος, πού ὑπάρχει ἀφ' ἑαυτοῦ, πού δὲ γίνεται ἀπ' ἄλλο τίποτε, πού δὲν κινεῖται, πού εἶναι αἰώνιος, πού εἶναι ἀφθαρτος, αὐτὸς ὁ ἥλιος εἶναι ἀκριβῶς οἱ γεννήτρες Ἰδέες, οἱ γεννήτρες τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ζωῆς Ἰδέες. Οἱ Ἰδέες εἶναι, παιδί μου, ὄντα· εἶναι ὄντα ὀλοζώντανα. Ὅχι ἴσκιοι· ὄχι ἐφήμερα· ὄχι ὑλικά. Καί, μὰ τὴν ἀλήθειαν, μονάχα οἱ Ἰδέες ζοῦνε. Ὅλα τὰλλα εἶναι ἐπιφάνεια, εἶναι ἀντανάκλαση, εἶναι ἴσκιοι μονάχα. Οἱ Ἰδέες μονάχα ζοῦν. Κι' ἀπὸ τὴ μιὰ Ἰδέα ἀνεβαίνει κανεὶς στὴν ἄλλη—ἀπὸ μιὰν ἰδιαίτερη σὲ μιὰν ἄλλη γενικώτερη—κι' ἀπὸ κεῖ πάλι σ' ἄλλη πιὸ γενικιά, γιὰ νὰ φτάσῃ τέλος τὴν ἀνώτατη Ἰδέα, τὴν Ἰδέα τῆς Ἀλήθειας, τὴν Ἰδέα τῆς Καλωσύνης, τὴν Ἰδέα τῆς Ὁμορφιάς, Ἰδέες πού ὄλες γίνονται κι' ἐνώνονται σὲ μιὰ, πάνω πάνω, γιὰ νὰ κάμουν τὴν Ὑπέρτατη Ἰδέα, πού εἶναι τὸ Ὄν τῶν ὄντων, πού εἶναι ὁ Θεός, ὅπως οἱ ἄνθρωποι τὴν ὀνομάζουνε. . .

Κι' ὁ θεϊκὸς γέρος, πιὸ ἐνθουσιώδης τώρα καὶ πιὸ περήφανος, ξακολούθησε:

— Αὐτόνε τὸ Θεό, αὐτόν τὸν ἥλιο πρέπει, πρῶτα πρῶτα, νὰ μάθῃ καὶ νὰ ἀγαπήσῃ ὁ ἄνθρωπος, γιὰ νὰ χαρῆ τὴ ζωὴ. Καλότυχοι πού πίστεψαν στὴν Ἰδέα καὶ βγήκανε ὄξω ἀπὸ τὴν ἀνήλιαστη καὶ σκοτεινὴ σπηλιά!

ὦ θαυμάσια Ὁμορφιά! Ὁμορφιά, πού δὲν εἶσαι ὁμορφὴ σ' ἓνα μέρος κι' ἄσχημη σ' ἄλλο, ὁμορφὴ μονάχα τώρα κι' ὄχι ὕστερα, ὁμορφὴ γι' αὐτοὺς κι' ὄχι γιὰ τοὺς ἄλλους! Ὁμορφιά, πού δὲν εἶσαι πρόσωπο, οὔτε χέρια, οὔτε τίποτε ἄλλο σωματικόν, οὔτε λόγια, οὔτε ἐπιστῆμες, μὰ

Ὁμορφιά, πού ὑπάρχεις αἰώνια κι' ἀπόλυτα, καμωμένη ἀπ' τὸν ἑαυτό σου κι' ἀπ' τὸν ἑαυτό σου ὑπάρχοντας. Καί, πλησιάζοντάς με ἀκόμη π'ὸ κοντὰ καὶ σηκώνοντας τὰ χέρια του χαρούμενος, ἀκούστε ἀκόμη τί μοῦ εἶπεν ὁ μέγας Ἰδεολόγος:

—Αἰ! παιδί μου! Ἄν ἔχη κάποια ἀξία ἡ ζωὴ, δὲν εἶναι ἡ προσήλωσις καὶ ἡ ἀφοσίωσις πρὸς τὴν ἀπόλυτη αὐτὴ Ὁμορφιά; Καλότυχος πού μπορέσει νὰ τὴν κοιτάξῃ! Τί θὰ πῆ κοντὰ στὴν τέτοια χαρὰ, ὁ χρυσὸς καὶ τὰ κοσμήματα, καὶ ἡ ἐξουσία κι' ὅλες οἱ δόξες κι' ὅλες οἱ ὁμορφίαι, οἱ ἀνθρώπινες; Ἡ νομίζεις πὼς λέω ἀερολογήματα; Καί, δείχνοντας μὲ τὸ χέρι του τὸ φωτόλουστο ἐκεῖνο πλῆθος κεῖ κάτω, τὸ πλῆθος τῶν ἀπ' αἰώνων πιστῶν καὶ λατρευτῶν τοῦ Πνεύματος, λέει μὲ θεία ἀγαλλίασις:

—Γιὰ δὲς, γιὰ δὲ πού βασιλεύει ἡ αἰώνια χαρὰ!

*
* *

Τὸ τίεἶδαν τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου στὴ μαγικὴ ἐκείνη καὶ φωτόλουστη χώρα, ἀδυνατεῖ ἡ φτωχεῖά μου γλῶσσα νὰ σᾶς τὸ παραστήσῃ. Χρειάζεται νᾶχη κανεὶς καμμιά μαγικὴ ράβδος, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ παρουσιάσῃ, ξυπνητὸς αὐτὸς πρὸς ξυπνητούς, τὸ τί ὑπάρχει στὴ χώρα τῆς ρέμβῃς καὶ τῶν ὀνείρων, στὴ χώρα τῆς ὁμορφιάς καὶ τῆς καλωσύνης. Μὰ τὸ χάρισμα αὐτὸ ἀνήκει μονάχα στοὺς ποιητές. Μόνοι, οἱ ποιητὲς ἔχουνε τὴ δύναμη νὰ μᾶς φανερώνουν, μὲ τίς συμβολικὰς καὶ συγκεκριμέναις εἰκόνας τους, τὸ ὅ,τι ἀόρατο ὑπάρχει στὸν κόσμον πού ὁμορφαίνει, μεταμορφώνει καὶ τελειοποιεῖ τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ ποιητὲς εἶναι, Κύριοι καὶ Κύριοι, ὄντα ξεχωριστά, προικισμένα μὲ μιὰ αἴσθησις λεπτὴ κι' εὐαίσθητη, πού τοὺς κάνει νὰ βλέπουν ὀλοφάνερα ὅ,τι δὲ βλέπει ὁ κοινὸς τῶν ἀθρώπων. Ὁ ποιητὴς—λέει ὁ μέγας ποιητὴς Maurice Maeterlinck—ὁ ποιητὴς προσθέτει στὴ συνηθισμένη ζωὴ κάτι δὲν ξέρω τι πού εἶναι τὸ μυστικὸ τῶν ποιητῶν, κι' ἀμέσως παρουσιάζεται τὸ θαυμαστὸ μεγαλεῖό της, ἡ ὑποταγὴ της στὶς ἄγνωστες δυνάμεις τοῦ ἀόρατου κόσμου, οἱ σχέσεις της πρὸς αὐτόνε, σχέσεις πού δὲν ἔχουν τελειωμό. «Ὁ Χημικὸς ρίχνει λίγες μυστηριώδικες σταλαματιᾶς μέσα σ' ἕνα ποτήρι, πού φαίνεται πὼς μονάχα νερὸ περιέχει κι' ἀμέσως ὦ! τοῦ θαύματος! ἕνας κόσμος κρυστάλλων σηκώνεται ὡς τὰ χεῖλη καὶ μᾶς παρουσιάζει ὅ,τι ὠραῖο καὶ θαυμάσιο ὑπῆρχε μέσα στὸ ποτήρι, ὅπου ὁμως τὰ μάτια μας τὰ ἀτελῆ δὲν ἔβλεπαν πρὶν τίποτε ἄλλο ἀπὸ νερό, καὶ μονάχα νερό.» Τὸ θαυματουργικὸ αὐτὸ ὑγρὸ, τὸ μυστηριώδικον αὐτὸ ἐλιξίριον, πού ἀναφέρει ὁ Maeterlinck καὶ πού κάνει νὰ ξεπροβέλῃ μέσα στὸ σκέττον νερὸ μιὰ ἀνθησις, ἕνα μπουκέττον θαυμασίων κρυστάλλων, εἶναι ἡ δύναμη, εἶναι ἡ μαγικὴ ράβδος, πού κατέχουν οἱ ποιητὲς καὶ πού δὲν κατέχουν οἱ κοινοὶ θνητοί. Καὶ γι' αὐτὸ καὶ γὼ ἀπόψε, κοινὸς μεταξὺ τῶν

κοινῶν, μὰ ὑποχρεωμένος, κάτω ἀπὸ τὴ λογικὴ παρατήρηση, μὰ καὶ σεβαστὴ ἐντολὴ τοῦ ὄνειρου μου, νὰ Σᾶς μιλήσω πάνω γιὰ τὴ δύναμη καὶ τὰ καλὰ τοῦ Πνεύματος; παίρνω, γιὰ ὁδηγὸ μου καὶ βοήθειά, μου τὸν τρανὸ καὶ ὑπέρτατο ἐρευνητὴ καὶ ψάλτη τοῦ Πνεύματος, τὸ θεῖο ἥρωα τῆς «Τρικυμίας» τοῦ Shakespear, τὸ μάγο Πρόσπερο, ποὺ στὸ νησί πάνω, ὅπου τὸν ἔρριψε τὸ ναυάγιο τῆς ζωῆς, διατάσσει τὰ στοιχεῖα, ἐξημερώνει τὰ χτήνη, ἀναγεννᾷ τοὺς κκκοὺς μὲ τὴ μουσικὴ τοῦ Ariel καὶ τῶν ἄλλων ἀέρινων πνευμάτων, ποὺ μπόρεσε νὰ τὰ ὑποδουλώσῃ στὴ μαγικὴ δύναμή του, γιὰ τὴν ἐλλάττωσιν τοῦ κακοῦ καὶ τὴν ξάπλωσιν τοῦ καλοῦ ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους. Καὶ πράγματι, δὲν ξέρω καλλήτερο ἄλλο ἔργο, στὴ διεθνῆ φιλολογία μέσα, ἀπὸ τὸ φημισμένον αὐτὸ ρωμαντικὸ δράμα τοῦ μεγάλου Shakespear καὶ, χωρὶς ἄλλο, δὲν ὑπάρχει καλλήτερο συμβολικὸ ἔργο, ποὺ νὰ ἐξηγῆ, καλλήτερα καὶ ὠραιότερα, τίς μεγάλες καὶ ὑψηλές ἰδέες τοῦ θεοῦ Πλάτωνα πάνω γιὰ τὴ δύναμη καὶ τὰ καλὰ τοῦ Πνεύματος, ποὺ εἶπαμε παραπάνω. Νομίζει κανεὶς πὼς ὁ μέγας ποιητὴς διάβασε, ἢ πιὸ καλά, ρούφηξε τὴν πλατωνικὴ μεταφυσικὴ καὶ τὴν ἔκαμε κτῆμά του. Τόσο ἄρμονικὰ ἐρμηνεύονται οἱ μεταφυσικὲς σκέψεις τοῦ ἀρχαίου φιλοσόφου μὲ τίς ρωμαντικὲς περιγραφὰς τοῦ νεώτερου δραματικοῦ. Προχωρῶ μάλιστα ἀκόμη καὶ διατείνομαι πὼς χωρὶς τίς πλατωνικὲς αὐτὲς ἰδέες τὸ περίφημον αὐτὸ ἔργο μένει σκοτεινὸ, ἀκατανόητο, καὶ σὲ πολλὰ μέρη, σχεδὸν γελοῖο. Τόση ἡ γνῶσις τῆς πλατωνικῆς μεταφυσικῆς εἶναι ἀπαραίτητη, γιὰ νὰ νοιώσουμε τίς-μεγάλες ἀλήθειες τῆς «Τρικυμίας». . . .